

LGD.430.001.12.2017

Nr ewid. 109/2017/P/17/001/LGD

Informacja
o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2016 r.
w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia
Społecznego oraz wykonania planów finansowych
Funduszu Emerytalno-Rentowego,
Funduszu Administracyjnego
oraz Funduszu Prewencji i Rehabilitacji

Warszawa maj 2017 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

**Informacja
o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2016 r.
w części 72 - Kasa Rolniczego Ubezpieczenia
Społecznego oraz wykonania planów finansowych
Funduszu Emerytalno-Rentowego,
Funduszu Administracyjnego
oraz Funduszu Prewencji i Rehabilitacji**

Dyrektor Delegatury w Gdańsku

Ewa Jasiurska-Kluczek

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, 18.05. 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

I. Wprowadzenie	4
II. Ocena kontrolowanej działalności.....	6
1. Ocena ogólna	6
2. Sprawozdawczość.....	6
3. Uwagi i wnioski.....	7
III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	9
1. Dochody budżetowe	9
2. Wydatki budżetu państwa.....	9
3. Sprawozdania.....	12
4. Księgi rachunkowe.....	13
IV. Wyniki kontroli wykonania planów finansowych państwowych funduszy celowych.....	15
V. Informacje dodatkowe	23
Załączniki	24

I. Wprowadzenie

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (dalej: „KRUS”) działa głównie na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników¹, prowadząc samodzielną gospodarkę finansową. W strukturze organizacyjnej KRUS wyodrębniono: centralę KRUS, 16 oddziałów regionalnych (OR), 256 placówek terenowych i sześć centrów rehabilitacji rolników, będących samodzielnymi publicznymi zakładami opieki zdrowotnej.

Podstawą finansowania ogółu zadań ustawowych KRUS są trzy państwowe fundusze celowe, którymi, zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, dysponuje Prezes KRUS:

- Fundusz Emerytalno-Rentowy (dalej również: „FER”),
- Fundusz Administracyjny (dalej również: „FA”),
- Fundusz Prewencji i Rehabilitacji (dalej również: „FPiR”),

a ponadto pozabudżetowy Fundusz Składowy Ubezpieczenia Społecznego Rolników (dalej również: „FS”). FS ma osobowość prawną, a funkcje zarządu tego Funduszu pełni z urzędu jednoosobowo Prezes KRUS².

Dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane przez KRUS, corocznie określone w ustawie budżetowej, są gwarancją wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych z ubezpieczenia społecznego rolników oraz wykonania dodatkowych pozaubezpieczeniowych zadań zleconych, niewynikających z ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Do podstawowych zadań KRUS należą:

- obsługa rolników w sprawach dotyczących obejmowania ubezpieczeniem społecznym rolników i opłacania składek na to ubezpieczenie;
- przyznawanie i wypłata świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń: emerytalno-rentowego oraz wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego;
- prowadzenie działalności prewencyjnej na rzecz upowszechniania zasad bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych oraz eliminowania zagrożeń w miejscu pracy i życia rolników;
- prowadzenie rehabilitacji leczniczej dla osób uprawnionych do świadczeń KRUS, zagrożonych niezdolnością do pracy, bądź trwale lub okresowo całkowicie niezdolnych do pracy w gospodarstwie rolnym;
- prowadzenie dwuinstancyjnego systemu orzecznictwa lekarskiego w związku z ustalaniem prawa ubezpieczonych w KRUS do świadczeń zależnych od niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym lub medycznej oceny stanu zdrowia.

KRUS realizuje ponadto inne zlecone przez państwo zadania, takie jak, m.in. świadczenia pieniężne dla inwalidów wojennych, ryczałty energetyczne, dodatki kombatanckie, dodatki kompensacyjne, świadczenia pieniężne dla osób deportowanych do pracy przymusowej i dla żołnierzy zastępczej służby wojskowej.

Celem kontroli była ocena wykonania ustawy budżetowej na rok 2016³ w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (dalej: „część 72 – KRUS”) oraz wykonanie planów finansowych Funduszu Emerytalno-Rentowego, Funduszu Administracyjnego oraz Funduszu Prewencji i Rehabilitacji.

Zakres kontroli obejmował:

- analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych;

¹ Art. 75 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r. poz. 277, ze zm.) – dalej: „ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników”.

² Art. 76 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników określa podstawy finansowe ubezpieczenia społecznego rolników i działalności Kasy.

³ Ustawa budżetowa na rok 2016 z dnia 25 lutego 2016 r. (Dz. U. poz. 278, ze zm.) – dalej: „ustawa budżetowa”.

- wykonanie wydatków budżetu państwa, w tym efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych;
- realizację planów finansowych Funduszu Emerytalno-Rentowego, Funduszu Administracyjnego i Funduszu Prewencji i Rehabilitacji;
- gospodarowanie wolnymi środkami Funduszu Emerytalno-Rentowego, Funduszu Administracyjnego i Funduszu Prewencji i Rehabilitacji;
- prawidłowość ksiąg rachunkowych za 2016 r. w zakresie operacji gospodarczych;
- prawidłowość sporządzenia rocznych sprawozdań budżetowych za rok 2016 oraz sprawozdań za IV kwartał 2016 r. w zakresie operacji finansowych oraz sprawozdań z wykonania planów finansowych Funduszu Emerytalno-Rentowego, Funduszu Administracyjnego i Funduszu Prewencji i Rehabilitacji oraz sprawozdań w układzie zadaniowym;
- realizację wniosków pokontrolnych sformułowanych po poprzedniej kontroli budżetowej;
- nadzór i kontrolę sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴ (dalej: „ustawa o finansach publicznych”).

Zrealizowane w 2016 r. w części 72 – KRUS dochody wyniosły 7.192,6 tys. zł, a wydatki budżetu państwa – 17.106.320,2 tys. zł. Stanowiło to 0,002% dochodów i 4,74% wydatków budżetu państwa. W 2016 r. w części 72 – KRUS nie realizowano wydatków z budżetu środków europejskich.

Zrealizowane w 2016 r. przychody FER wyniosły 19.598.055,4 tys. zł, a koszty 19.967.006,4 tys. zł. Przychody FA wyniosły 598.344,3 tys. zł, a koszty 640.234,5 tys. zł. Przychody FPiR wyniosły 35.453,8 tys. zł, a koszty 35.366,2 tys. zł.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵.

⁴ Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, ze zm.

⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

II. Ocena kontrolowanej działalności

1. Ocena ogólna⁶

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2016 r. w części 72 – KRUS oraz wykonanie planów finansowych Funduszu Emerytalno-Rentowego, Funduszu Administracyjnego i Funduszu Prewencji i Rehabilitacji.

W wyniku kontroli zrealizowanych w części 72 – KRUS wydatków oraz poniesionych przez FER, FA i FPIR kosztów stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Koszty poniesione przez FER, FA i FPIR zostały przeznaczone na realizację zadań ustawowych.

Pozytywną ocenę uzasadnia również fakt, że wykonując w 2016 r. budżet państwa w części 72 – KRUS oraz plany finansowe Funduszy: Emerytalno-Rentowego, Administracyjnego i Prewencji i Rehabilitacji:

- prawidłowo realizowano przychody FER, FA i FPIR;
- dysponent części 72 – KRUS rzetelnie sprawował nadzór i kontrolę nad wykonywaniem budżetu części 72 – KRUS oraz realizacją kosztów FER, FA i FPIR;
- Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała sprawozdania za 2016 r. sporządzone przez dysponenta części 72 – KRUS, sprawozdania za IV kwartał z wykonania planów finansowych FER, FA i FPIR oraz sprawozdania za IV kwartał 2016 r. w zakresie operacji finansowych;
- sprawozdania dysponenta części 72 – KRUS i z wykonania planów finansowych FER, FA i FPIR zostały sporządzone prawidłowo, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej oraz na podstawie sprawozdań centrali KRUS i 16 Oddziałów Regionalnych KRUS (dalej: „OR”);
- system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzanych sprawozdań;
- na podstawie przeprowadzonej kontroli ksiąg rachunkowych, stanowiących podstawę sporządzania ww. sprawozdań, nie zidentyfikowano nieprawidłowości, a księgi te, obejmujące zapisy dotyczące dochodów i wydatków oraz przychodów i kosztów oraz związanych z nimi należności i zobowiązań, prowadzone były prawidłowo;
- sprawozdania przekazują prawdziwy obraz dochodów, wydatków, przychodów i kosztów, należności i zobowiązań oraz stanów FER, FA i FPIR na dzień 31 grudnia 2016 r. i zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej⁷, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁸, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁹.

Kalkulacja oceny ogólnej wykonania budżetu państwa w części 72 – KRUS oraz wykonania planów finansowych FER, FA i FPIR przedstawiona została **w załączniku nr 7 do niniejszej informacji**.

2. Sprawozdawczość

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2016 r. przez Prezesa KRUS:

⁶ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla oceny negatywnej, stosuje się ocenę opisową.

⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1015, ze zm.) – dalej „rozporządzenie w sprawie sprawozdawczości budżetowej”.

⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773) – dalej: „rozporządzenie w zakresie operacji finansowych”.

⁹ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. Nr 298, poz. 1766) – dalej: „rozporządzenie w sprawie sprawozdawczości w układzie zadaniowym”.

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1);
- w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2016 r. KRUS i funduszy zarządzanych przez Prezesa KRUS, tj. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb - N) i zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z);
- z wykonania planów finansowych poszczególnych funduszy celowych: FA, FER oraz FPiR;
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33);
- z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na dany rok budżetowy, planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-40) za IV kwartał 2016 r.;
- z wykonania wybranych elementów planu finansowego Funduszu Emerytalno-Rentowego (Rb-FER) za grudzień 2016 r. i z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego w układzie zadaniowym (Rb-BZ2) za 2016 r.

Dane wykazane w sprawozdaniach Rb-23, Rb-27, Rb-28 były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej centrali KRUS.

Prezes KRUS sprawozdania Rb-33, Rb-40, Rb-BZ2 FA, FER i FPiR oraz Rb-FER, Rb-BZ1, Rb-N i Rb-Z sporządził na podstawie 17 odrębnie prowadzonych ewidencji księgowych: centrali KRUS i 16 OR. Kwoty wykazane w tych sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z wewnętrznych sprawozdań sporządzonych przez centralę KRUS i 16 OR. Kwoty wykazane w wewnętrznych sprawozdaniach centrali KRUS były zgodne z danymi wynikającymi z jej ewidencji księgowej. Sprawozdania dysponenta części 72 – KRUS przekazują prawidłowy obraz dochodów i wydatków, a sprawozdania Funduszy (FA, FER i FPiR) pokazują prawidłowy obraz przychodów i kosztów.

Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych, w tym sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

W przeprowadzonej kontroli ksiąg rachunkowych, stanowiących podstawę sporządzenia wyżej wymienionych sprawozdań, nie zidentyfikowano nieprawidłowości w ewidencji dochodów i wydatków, a także przychodów i kosztów oraz związanych z nimi należności i zobowiązań.

3. Uwagi i wnioski

W sprawozdaniach Rb-33 z wykonania planów finansowych FA i FPiR centrali KRUS, oraz w sprawozdaniach zbiorczych tych funduszy, dane dotyczące *stanu środków obrotowych na koniec okresu sprawozdawczego*, prezentowane w różnych pozycjach tego samego sprawozdania, były niezgodne. Wynikało to z braku dostosowania w 2016 r. wzoru sprawozdania Rb-33 do nowego układu formularza planistycznego PFC¹⁰ dla FA i FPiR, zmienionego w stosunku do roku 2015. W planie finansowym z katalogu kosztów wyłączono koszty inwestycji oraz dodano koszty amortyzacji, co miało wpływ na zmianę nie tylko stanu środków obrotowych lecz również stanu aktywów netto funduszu. Z tego powodu pozycje planu finansowego oraz sprawozdania z jego wykonania były niespójne co do treści ekonomicznej. W konsekwencji spowodowało to niezgodność danych prezentowanych w sprawozdaniach Rb-33. Jak wynika z ustaleń kontroli, o tych niezgodnościach KRUS informowała Ministerstwo Finansów.

¹⁰ Określonego w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2016 (Dz. U. poz. 955, ze zm.) – dalej: „rozporządzenie w sprawie projektu ustawy budżetowej”.

Minister Finansów co roku wydaje nowe rozporządzenie w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej. W związku z tym, jeżeli w kolejnych latach planowane jest zachowanie nowego układu formularza planistycznego PFC, to należy dokonać zmiany wzoru sprawozdania Rb-33 z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego i Instrukcji sporządzania sprawozdań budżetowych w zakresie budżetu państwa, w taki sposób, aby umożliwić Prezesowi KRUS sporządzanie sprawozdań Rb-33 zgodnie z przepisami.

III. Wyniki kontroli wykonania budżetu państwa w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

1. Dochody budżetowe

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 r., kontrola dochodów budżetowych w części 72 – KRUS została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Zrealizowane w 2016 r. dochody wyniosły 7.192,6 tys. zł i były wyższe od zaplanowanych w ustawie budżetowej o 7.189,6 tys. zł. Wyższa realizacja planu dochodów wynikała głównie z uzyskania nieplanowanych dochodów w rozdziale 75305 – „Fundusz Emerytalno-Rentowy”, w § 0970 „Wpływy z różnych dochodów”, w wysokości 7.183,4 tys. zł. Osiągnięcie nieplanowanych dochodów w tym rozdziale wynikało z uzyskania zwrotów składek z Narodowego Funduszu Zdrowia (dalej: „NFZ”) z powodu wyłączeń z ubezpieczenia zdrowotnego rolników z okresem wstecznym¹¹. Składki te były finansowane z budżetu państwa.

Na koniec 2016 r. w części 72 – KRUS wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w wysokości 766,8 tys. zł. Dotyczyły one głównie należności od NFZ z tytułu składek finansowanych z budżetu państwa na ubezpieczenie zdrowotne osób ubezpieczonych w KRUS (z tytułu wyłączeń rolników z ubezpieczenia zdrowotnego) – 750,5 tys. zł, tj. 97,9% należności.

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące dochodów budżetowych w części 72 – KRUS przedstawiono w załączniku 1 do niniejszej informacji.

2. Wydatki budżetu państwa

2. 1. Wydatki budżetu państwa

W ustawie budżetowej zaplanowano wydatki w kwocie 18.238.860,0 tys. zł. W 2016 r. dokonano zwiększenia limitu wydatków części 72 – KRUS z rezerw celowych, poz. 80, w rozdziale 85395 „Pozostała działalność”, § 3110 „Świadczenia społeczne”, o kwotę 292.686,0 tys. zł, z przeznaczeniem na wypłatę jednorazowych dodatków pieniężnych dla niektórych emerytów i rencistów uprawnionych do tych dodatków, na podstawie ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r., o jednorazowym dodatku pieniężnym dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenia przedemerytalne, zasiłki przedemerytalne, emerytury pomostowe albo nauczycielskie świadczenia kompensacyjne w 2016 r.¹². Ze środków przyznanych na ten cel wykorzystano kwotę 278.618,0 tys. zł, co wynikało z niższej niż planowano liczby osób uprawnionych do otrzymania świadczeń z tego tytułu.

Wniosek z przeprowadzonej przez NIK kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r., dotyczący dokonywania blokad wydatków budżetowych dysponenta części 72 – KRUS w przypadku wystąpienia przesłanek określonych w art. 177 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, został zrealizowany.

Decyzjami z 11 maja 2016 r., 9 listopada 2016 r. i 22 grudnia 2016 r. Prezes KRUS, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, z uwagi na nadmiar posiadanych środków, dokonał blokady wydatków w części 72 – KRUS na łączną kwotę 1.408.243,0 tys. zł, z tego w rozdziałach:

- 75305 „Fundusz Emerytalno-Rentowy”, w § 2430 „Dotacja z budżetu dla państwowego funduszu celowego”, na łączną kwotę 1.406.093,0 tys. zł;

¹¹ Wyłączenie z ubezpieczenia może nastąpić z okresem wstecznym. W takim przypadku, zgodnie z art. 41b ust. 14 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, nienależnie opłacone składki podlegają zwrotowi z urzędu (w przypadku braku przyszłych należności z tytułu składek).

¹² Dz. U. poz. 2011.

- 75313 „Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego”, w § 3110 „Świadczenia społeczne”, na łączną kwotę 1.800,0 tys. zł;
- 85156 „Składki na ubezpieczenia zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego”, w § 4130 „Składki na ubezpieczenia zdrowotne”, na kwotę 350,0 tys. zł.

Zgodnie z art. 177 ust. 4 ustawy o finansach publicznych, Prezes KRUS informował o dokonanych blokadach Ministra Finansów, który na podstawie trzech decyzji w sprawie zmian w budżecie państwa (dwóch wydanych na podstawie art. 29a pkt 3 ustawy budżetowej oraz jednej na podstawie art. 177 ust. 6 i 7 ustawy o finansach publicznych) zmniejszył wydatki w części 72 – KRUS łącznie o 1.134.750,5 tys. zł, tworząc rezerwy celowe:

- poz. 91 – z przeznaczeniem na zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa – 698.580,5 tys. zł;
- poz. 92 – z przeznaczeniem na dotację celową Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców na realizację ustawowych zadań Funduszu – 300.000,0 tys. zł;
- poz. 93 – z przeznaczeniem na zakup dóbr kultury, w tym zabytków oraz praw do dóbr kultury o szczególnym znaczeniu dla Państwa Polskiego i dziedzictwa kulturowego – 136.170,0 tys. zł.

Zrealizowane w 2016 r. w części 72 – KRUS wydatki wyniosły 17.106.320,2 tys. zł, tj. 98,3% planu (17.396.795,5 tys. zł) i w porównaniu do 2015 r. były niższe o 438.317,7 tys. zł, tj. o 2,5%.

Wydatki poniesiono w szczególności na dotację do FER przeznaczoną na finansowanie świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych rolników (16.372.963,0 tys. zł), świadczenia finansowane z budżetu państwa, zlecone do wypłaty KRUS – łącznie z kosztami obsługi tych świadczeń (439.946,0 tys. zł) oraz na składki na ubezpieczenia zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego (14.482,6 tys. zł).

Zobowiązania na koniec 2016 r. wyniosły 1.230,2 tys. zł i były niższe niż na koniec 2015 r. (1.383,7 tys. zł), a dotyczyły głównie składek na ubezpieczenie zdrowotne rolników należnych NFZ (1.146,9 tys. zł). Na koniec 2016 r. zobowiązania wymagalne w części 72 – KRUS nie wystąpiły.

Prezes KRUS, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu państwa w części 72 i realizacją planów finansowych FER, FA i FPiR. W ramach nadzoru i kontroli prowadzono analizy porównawcze w zakresie danych ze sprawozdawczości finansowej i statystycznej (m.in. dotacji do FER i FPiR, na podstawie porównania sprawozdań Rb-28 i Rb-FER z kwartalnymi sprawozdaniami Rb-33 i Rb-40 tych funduszy).

Wykorzystanie dotacji kontrolowano w trakcie dziesięciu kontroli kompleksowych przeprowadzonych przez pracowników centrali KRUS w jednostkach organizacyjnych KRUS. Przedmiotem tych kontroli były m.in. prawidłowość i terminowość wypłaty świadczeń, prawidłowość klasyfikacji kosztów w układzie zadaniowym oraz zgodność wykorzystywania dotacji z przeznaczeniem¹³. Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie tych kontroli były naprawiane w czasie działań kontrolnych i nie były przedmiotem zaleceń. Niezależnie od kontroli kompleksowych przeprowadzonych przez Biuro Kontroli centrali KRUS, kontrole kompleksowe były prowadzone również przez oddziały regionalne KRUS (67 kontroli).

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące wydatków budżetowych w części 72 – KRUS przedstawiono w załączniku 2 do niniejszej informacji.

2.2. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

Na realizację zadań w obszarze ubezpieczeń społecznych, realizowanych w części 72 – KRUS oraz Funduszy: Emerytalno-Rentowego, Administracyjnego oraz Prewencji i Rehabilitacji, przeznaczono środki publiczne pochodzące z budżetu państwa w kwotach przedstawionych w punkcie 2.1 Wydatki budżetu państwa oraz środki przekazane z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, które zostały

¹³ Kontrole kompleksowe przeprowadzone w OR i placówkach terenowych dotyczyły 3.992 spraw, w tym: 2.128 w zakresie ubezpieczenia społecznego i powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego, 913 w zakresie prawidłowości przyznawania i wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych, 536 w zakresie prawidłowości przyznawania i wypłaty świadczeń krótkoterminowych oraz 415 w zakresie prewencji, rehabilitacji i postępowań powypadkowych.

przeznaczone na koszty obsługi tzw. świadczeń zbiegowych (świadczeń wypłacanych w razie zbiegu prawa do emerytury z prawem do renty lub w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przysługującej na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z prawem do emerytury lub renty z innego ubezpieczenia społecznego) w kwotach przedstawionych w punktach dotyczących Funduszu Emerytalno-Rentowego i Funduszu Administracyjnego.

W wyniku poniesionych m.in. z budżetu państwa nakładów zapewniono m.in:

- finansowanie świadczeń dla emerytów otrzymujących świadczenia z KRUS, których liczba według stanu na koniec 2016 r. wyniosła 927 tys. i była niższa niż na koniec 2015 r. o 15 tys.;
- finansowanie świadczeń dla rencistów otrzymujących świadczenia z KRUS, których liczba według stanu na koniec 2016 r. wyniosła 261 tys. i była taka jak na koniec 2015 r.

Średnia wysokość świadczeń emerytalnych w 2016 r. wynosiła w grudniu 2016 r. 1.200 zł, i w porównaniu do grudnia 2015 r. nie uległa zmianie, natomiast średnia wysokość renty wynosiła w grudniu 2016 r. 1.044 zł i była wyższa o 10 zł od średniej wysokości renty w grudniu 2015 r.

Wpływy ze składek w 2016 r. pokrywały 9,6% wydatków na wypłatę świadczeń.

KRUS wypłacała w 2016 r. również inne świadczenia finansowane z budżetu państwa, zlecone do wypłaty KRUS, takie jak:

- świadczenia rentowe dla inwalidów wojennych, wojskowych i osób represjonowanych, których przeciętna miesięczna liczba w 2016 r. wyniosła 6.338, kwota wypłat – 165.674,3 tys. zł, a przeciętne świadczenie – 2.178,32 zł;
- zasiłki pogrzebowe po inwalidach wojennych, wojskowych, osobach represjonowanych i członkach ich rodzin, których liczba w 2016 r. wyniosła 656, kwota wypłat – 2.623,3 tys. zł, a przeciętne świadczenie – 3.998,93 zł;
- dodatki kombatanckie, których przeciętna miesięczna liczba w 2016 r. wyniosła 21.651, kwota wypłat – 54.046,1 tys. zł, a przeciętne świadczenie – 208,02 zł;
- ryczałty energetyczne, których przeciętna miesięczna liczba w 2016 r. wyniosła 68.526, kwota wypłat – 136.374,2 tys. zł, a przeciętne świadczenie – 165,84 zł;
- świadczenia pieniężne dla żołnierzy zastępczej służby wojskowej, których przeciętna miesięczna liczba w 2016 r. wyniosła 6.008, kwota wypłat – 12.858,7 tys. zł, a przeciętne świadczenie – 178,36 zł;
- świadczenia pieniężne dla osób deportowanych do pracy przymusowej, których przeciętna miesięczna liczba w 2016 r. wyniosła 15.986, kwota wypłat – 36.535,4 tys. zł, natomiast przeciętne świadczenie – 190,46 zł;
- dodatki kompensacyjne, których przeciętna miesięczna liczba w 2016 r. wyniosła 55.760, kwota wypłat – 20.904,0 tys. zł, a przeciętne świadczenie – 31,24 zł;
- świadczenia pieniężne dla cywilnych niewidomych ofiar działań wojennych, których przeciętna miesięczna liczba w 2016 r. wyniosła 14, kwota wypłat – 112,1 tys. zł, a przeciętne świadczenie – 667,26 zł;
- renty socjalne przyznane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych i zlecone do wypłaty KRUS, których przeciętna miesięczna liczba w 2016 r. wyniosła 11.318, kwota wypłat – 101.501,7 tys. zł, a przeciętne świadczenie – 747,35 zł.

Podstawą określenia planowanych wydatków budżetowych na realizację zadań, podzadań i działań w ramach funkcji państwa były kwoty zaplanowane w ustawie budżetowej. W 2016 r. zadania części 72 – KRUS oraz zadania FA były realizowane w ramach trzech funkcji państwa: funkcji 11 „Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic”, funkcji 13 „Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny” oraz funkcji 20 „Zdrowie”. Zadania FER realizowane były w ramach funkcji 13 „Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny” oraz Funkcji 20 „Zdrowie”, a zadania FPiR – w ramach funkcji 13 „Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny”.

Dla podzadań i działań realizowanych w części 72 – KRUS oraz przez Fundusze: Emerytalno-Rentowy, Administracyjny oraz Prewencji i Rehabilitacji określono cele, nie określono natomiast mierników stopnia ich realizacji¹⁴.

Realizację planu w układzie zadaniowym Prezes KRUS monitorował poprzez półroczne i roczne sprawozdania z wykonania planów finansowych w układzie zadaniowym. W ramach nadzoru nad realizacją zadań finansowanych dotacjami z budżetu państwa prowadzono okresowe analizy sprawozdań: budżetowych – miesięcznych dysponenta części (Rb-28) i kwartalnych funduszy celowych (Rb-33 i Rb-40); statystycznych – miesięcznych i kwartalnych oraz miesięcznych wewnętrznych sprawozdań KRUS dotyczących wykonania planów finansowych FER, FA i FPIR.

3. Sprawozdania

Sprawozdania:

- budżetowe dysponenta części 72 – Rb-23 (o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych), Rb-27 (z wykonania planu dochodów budżetowych), Rb-28 (z wykonania planu wydatków budżetu państwa) i Rb-BZ1 (z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym) za 2016 r.;
- w zakresie operacji finansowych KRUS i funduszy zarządzanych przez Prezesa KRUS – Rb-Z (o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji), Rb-N (o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych) za IV kwartał 2016 r.;
- z wykonania planów finansowych poszczególnych funduszy celowych: FA, FER oraz FPIR – Rb-33 (z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego), Rb-40 (z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na dany rok budżetowy, planu finansowego państwowego funduszu celowego) za IV kwartał 2016 r., Rb-FER (z wykonania wybranych elementów planu finansowego Funduszu Emerytalno-Rentowego) za grudzień 2016 r. i Rb-BZ2 (z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego w układzie zadaniowym) za 2016 r.;

sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym, merytorycznym i w terminach określonych w rozporządzeniach w sprawie sprawozdawczości budżetowej, w zakresie operacji finansowych oraz w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym oraz przekazano adresatom wskazanym w tych rozporządzeniach.

Dane wykazane w ww. sprawozdaniach Rb-23, Rb-27, Rb-28 były zgodne z danymi wynikającym z ewidencji księgowej centrali KRUS.

Prezes KRUS ww. sprawozdania Rb-33, Rb-40, Rb-BZ2 FA, FER i FPIR oraz Rb-FER, Rb-BZ1, Rb-N i Rb-Z sporządził na podstawie sprawozdań wewnętrznych centrali KRUS i 16 OR (które sporządzono na podstawie 17 odrębnych ewidencji księgowych).

Sprawozdanie Rb-N za IV kwartał 2016 r. w zakresie operacji finansowych KRUS i funduszy zarządzanych przez Prezesa KRUS było korygowane. Korekta sprawozdania wynikała z nieprawidłowego sporządzenia sprawozdania przez OR w Łodzi, w którym nie wykazano należności wymagalnych w Funduszu Administracyjnym. Dane wykazane w kontrolowanych sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi ze sprawozdań wewnętrznych (w tym skorygowanych) sporządzanych przez 16 OR i centralę KRUS, a dane wykazane w wewnętrznych sprawozdaniach centrali KRUS były zgodne z danymi wynikającymi z tej ewidencji.

¹⁴ Zgodnie z załącznikiem nr 49 do rozporządzenia w sprawie projektu ustawy budżetowej (Katalog funkcji, zadań, podzadań i działań na 2016 r.) w odniesieniu do zadania 11.4. jest dopuszczalne ograniczenie w stosowaniu zasad budżetu zadaniowego ze względu na bezpieczeństwo państwa, zaś w odniesieniu do podzadań 13.2.3., 13.2.4. i 20.1.3. – jest dopuszczalne odstępstwo od pomiaru ze względu na kategorię wydatków.

Powyższe sprawozdania pokazują prawidłowy obraz należności i zobowiązań. Ponadto sprawozdania dysponenta części przekazują prawidłowy obraz dochodów i wydatków, a sprawozdania Funduszy (FA, FER i FPIR) pokazują prawidłowy obraz przychodów i kosztów.

Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości i rzetelności sporządzonych sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

W trakcie kontroli ustalono jednak, iż dane wykazane w Sprawozdaniach Rb-33 z wykonania planu finansowego funduszy: FA i FPIR¹⁵ za IV kwartał 2016 r., w części B. wiersz „P 130” Stan środków obrotowych netto na koniec okresu sprawozdawczego – wykonanie oraz części C. wiersz „W 070” Stan środków obrotowych netto (stan na koniec okresu sprawozdawczego) są różne. Było to niezgodne z § 15 ust. 6 pkt 7 załącznika Nr 37¹⁶ do rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości budżetowej, zgodnie z którym stan środków obrotowych netto wykazany na koniec okresu sprawozdawczego w dziale C. sprawozdania Rb-33 w wydzielonym wierszu „W 070” stan na koniec okresu sprawozdawczego powinien być zgodny ze stanem wykazany w kolumnie „wykonanie” w dziale B. (poz. „P 130”) tego sprawozdania.

Wskazana wyżej niezgodność danych pomiędzy pozycjami „P 130” i „W 070” w sprawozdaniach Rb-33 FA i FPIR była związana ze zmianą prezentacji danych w planie, a następnie w sprawozdaniach z ww. Funduszy, wprowadzonej rozporządzeniem w sprawie opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej.

KRUS o powstałej niezgodności informowała Ministerstwo Finansów – 3 lutego 2016 r. odbyło się spotkanie, w którym uczestniczyli przedstawiciele KRUS oraz przedstawiciele Ministerstwa Finansów. Na spotkaniu omówiono szczegółowo niezgodności, które będą występowały w prezentowaniu danych w sprawozdaniach Rb-33 dla FA i FPIR. Uzgodniono, że zostanie sporządzone i przekazane do Ministerstwa Finansów testowe sprawozdanie Rb-33 dla FA za styczeń 2016 r., które pozwoli na pokazanie niezgodności w omawianym zakresie. Ponadto ustalono, że w Informatycznym Systemie Obsługi Budżetu Państwa TREZOR zostanie zdjęta blokada dla wiersza „P 130” i „W 070”, która pozwoli wprowadzać sprawozdania Rb-33 do systemu, a tym samym zatwierdzać je i przekazywać do Ministerstwa Finansów. Ponadto w kwietniu 2017 r. do Ministerstwa Finansów zostało skierowane pismo¹⁷, w którym przedstawiono sprawę niezgodności w sprawozdaniu Rb-33 dla FA i FPIR za rok 2016 z prośbą o zajęcie stanowiska w powyższej sprawie w odniesieniu do roku 2017.

Nowy sposób prezentacji danych w sprawozdaniu Rb-33 nie pozwala na zachowanie zasady zgodności pomiędzy pozycjami „P 130” i „W 070” Sprawozdania Rb-33 wymaganej rozporządzeniem w sprawie sprawozdawczości budżetowej, gdyż koszt „amortyzacja” odnosi się do środków trwałych, które nie są prezentowane w sprawozdaniu Rb-33.

4. Księgi rachunkowe

W KRUS prowadzono odrębne księgi rachunkowe dla centrali (stanowiące jednolity zbiór danych dysponenta części 72 – KRUS oraz funduszy: FA, FER i FPIR) oraz dla 16 OR (księgi dotyczyły funduszy). Księgi prowadzono z wykorzystaniem komputerowego programu o nazwie Centralny System Finansowo-Księgowy opracowany przez ZETO-Lublin Sp. z o.o. W 2016 r. dokonano zmiany użytkowanej wersji z 1.5.0.0. na 1.6.0.0. Program komputerowy w obowiązującej wersji został zatwierdzony do stosowania przez Prezesa KRUS.

Salda kont księgi głównej Centrali KRUS na dzień 31 grudnia 2015 r. (dotyczące stanu aktywów i pasywów) zostały prawidłowo wprowadzone do ksiąg rachunkowych 2016 r. jako bilans otwarcia na

¹⁵ Dotyczy zarówno sprawozdań zbiorczych z tych funduszy, jak i wewnętrznych sprawozdań centrali KRUS.

¹⁶ Instrukcja sporządzania sprawozdań budżetowych w zakresie budżetu państwa.

¹⁷ Pismo nr 0000-GK.0810.26.2017 z 10 kwietnia 2017 r.

dzień 1 stycznia 2016 r. Obroty Dziennika Centrali za 2016 r. były zgodne z zestawieniem obrotów i sald kont księgi głównej na dzień 31 grudnia 2016 r.

Dokumentacja opisująca przyjęte w KRUS, w tym w FA, FER i FPIR, zasady rachunkowości (polityka rachunkowości) stanowiła jednolity dokument dotyczący wszystkich ksiąg rachunkowych prowadzonych w KRUS. Polityka rachunkowości spełniała warunki określone w art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości¹⁸ oraz rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej¹⁹, tj. m.in. zawierała:

- prawidłowo opracowany zakładowy plan kont, w tym określała zasady ewidencji operacji dotyczących wykonania budżetu w układzie zadaniowym oraz otrzymanych i udzielonych dotacji;
- wykaz ksiąg rachunkowych z określeniem ich struktury, wzajemnych powiązań oraz funkcji;
- opis systemu przetwarzania danych/systemu informatycznego;
- opis systemu ochrony danych i ich zbiorów.

Populację podlegającą ocenie, na kwotę 121.977,6 tys. zł, w tym 88.417,6 tys. zł z FA i 33.560,0 tys. zł z FPIR, stanowiły koszty bieżące i majątkowe poniesione przez centralę KRUS w 2016 r. z FA i FPIR²⁰ wynikające z ewidencji księgowej centrali, pomniejszone o wydatki na wynagrodzenia osobowe (21.958,6 tys. zł), pochodne od wynagrodzeń (3.787,8 tys. zł), wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (159,1 tys. zł) i odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (302,1 tys. zł).

Z powyższej populacji, na podstawie zapisów kont 853 (FA) i 856 (FPIR), po wyeliminowaniu transakcji o relatywnie niewielkiej wartości (poniżej 500 zł) wybrano próbę 150²¹ dowodów księgowych (faktur lub dokumentów równoważnych fakturom) i odpowiadających im zapisów księgowych na kwotę 95.642,5 tys. zł²², dobranych losowo z zastosowaniem metody monetarnej MUS. Powyższą próbę poszerzono o dobrane celowo 10 dowodów księgowych i odpowiadających im zapisów księgowych na łączną kwotę 429,6 tys. zł.

Ponadto, w sposób celowy do badania dobrano 10 sald zobowiązań, w łącznej kwocie 9.767,4 tys. zł i 10 sald należności, w łącznej kwocie 3.767,2 tys. zł.

W wyniku badania 180 dowodów księgowych (na łączną kwotę 109.606,7 tys. zł) i odpowiadających im zapisów księgowych nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

- spełnienia wymogów formalnych dotyczących poprawności dowodów oraz zapisów księgowych, kompletności i poprawności w zakresie kontroli bieżącej i dekretacji, kompletności i poprawności formalnej zapisu dowodu w urzędzeniach księgowych (badanie poprawności formalnej dowodów i zapisów księgowych);
- prawidłowości ewidencji transakcji w zakresie: wartości transakcji, okresu księgowania, ujęcia na kontach syntetycznych i analitycznych, w tym w podziałkach klasyfikacji budżetowej, zgodnie z którą zostały ujęte w sprawozdaniach budżetowych; ponadto sprawdzeniu podlegało czy zdarzenia gospodarcze miały miejsce w danym okresie sprawozdawczym oraz czy zobowiązania (płatności) zostały uregulowane w terminie (badanie wiarygodności).

¹⁸ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047, ze zm.) – dalej: „ustawa o rachunkowości”.

¹⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 760.

²⁰ W centrali nie były ponoszone wydatki z FER w paragrafach podlegających badaniu.

²¹ Z tego 86 dotyczących FA i 64 dotyczących FPIR.

²² Z tego kwota 70.776,9 tys. zł dotyczyła FA, a kwota 24.865,5 tys. zł dotyczyła FPIR.

IV. Wyniki kontroli wykonania planów finansowych państwowych funduszy celowych

1. Fundusz Emerytalno-Rentowy

Zgodnie z art. 78 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, z FER finansowane są:

- świadczenia z ubezpieczenia emerytalno-rentowego;
- emerytury i renty z innego ubezpieczenia społecznego, wypłacane łącznie ze świadczeniami z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, wraz z dodatkami;
- refundacja określonych kosztów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli przepisy emerytalne przewidują taką refundację;
- ubezpieczenia zdrowotne rolników i pracujących z nimi domowników podlegających ubezpieczeniu społecznemu, osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w części składkowej i rolników, którzy nie podlegają ubezpieczeniu społecznemu, a podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu.

Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie wykonanie planu finansowego FER. Jednostki organizacyjne KRUS podejmowały przewidziane prawem działania w celu odzyskania należności tego Funduszu. Prezes KRUS zaplanował koszty FER w kwotach zapewniających realizację ustawowych zadań oraz zrealizował plan finansowy Funduszu w granicach kwot określonych ustawą budżetową.

Przychody Funduszu

W planie finansowym FER, zawartym w tabeli nr 25 załącznika nr 13 do ustawy budżetowej, ujęto przychody w kwocie 21.055.996,0 tys. zł²³, tj. o 595.467,0 tys. zł (2,9%) wyższej niż w 2015 r. Zrealizowane przychody wyniosły 19.598.055,4 tys. zł i były niższe o 6,9% od kwoty planowanej. Przychody FER pochodzą głównie z:

- dotacji z budżetu państwa w kwocie 16.372.963,0 tys. zł, co stanowiło 83,5% przychodów FER ogółem i 91,4% przychodów FER bez refundacji kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i innych transferów;
- składek od rolników w kwocie 1.428.978,9 tys. zł;
- refundacji kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i innych transferów w kwocie 1.691.705,9 tys. zł;
- odpisu z Funduszu Składkowego w kwocie 52.245,3 tys. zł.

W porównaniu do 2015 r. osiągnięte przychody były niższe o 3,8%, głównie w wyniku niższego o 664.418,0 tys. zł finansowania dotacją z budżetu państwa. Przyczyną tego była niższa liczba osób pobierających świadczenia.

Na koniec 2016 r. należności netto (należności pomniejszone o odpisy aktualizujące) FER wyniosły 194.058,3 tys. zł. Dotyczyły one głównie należności z tytułów:

- składek na ubezpieczenie społeczne rolników w kwocie 168.932,0 tys. zł,
- składek na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 7.234,0 tys. zł,
- nienależnie pobranych świadczeń w kwocie 12.106,0 tys. zł.

W porównaniu do stanu na koniec 2015 r. należności ogółem były niższe o 26.287,0 tys. zł.

Należności wymagalne brutto według stanu na 31 grudnia 2016 r. wyniosły 200.276,0 tys. zł i były niższe o 32.207,0 tys. zł, tj. o 13,9 %, od należności wymagalnych na koniec 2015 r.

Mimo podejmowanych w oddziałach regionalnych KRUS działań mających na celu wyegzekwowanie należności FER, w 2016 r., z powodu ich przedawnienia odpisano kwotę 2.477,0 tys. zł²⁴, tj. o 109,6 tys. zł (o 6,0%) wyższą niż w 2015 r. (2.337,4 tys. zł).

²³ Łącznie z refundacją kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i innych transferów.

²⁴ Należności te częściowo zostały zabezpieczone poprzez wpis hipoteki w księdze wieczystej gospodarstw rolnych.

Kwota należności umorzonych w 2016 r. wyniosła 5.476,2 tys. zł. Według stanu na koniec 2016 r. kwota należności z odroczonym terminem spłaty wynosiła 25,7 tys. zł, a kwota należności rozłożonych na raty – 109.154,2 tys. zł. Ulgi i umorzenia udzielone w ramach pomocy dla rolników i producentów rolnych²⁵ w 2016 r. obejmowały kwotę 3.095,4 tys. zł (umorzenie składek – 3.057,5 tys. zł, rozłożenie należności z tytułu składek na raty – 28,7 tys. zł i odroczenie terminu płatności składek – 9,2 tys. zł).

Według stanu na początek 2016 r. w postępowaniu egzekucyjnym znajdowało się 66.894 tytułów wykonawczych, dotyczących głównie należności z tytułu składek i odsetek, na kwotę 40.531,3 tys. zł. W 2016 r. skierowano do urzędów skarbowych 29.344 tytułów wykonawczych, dotyczących należności na łączną kwotę 46.135,8 tys. zł. Organy egzekucyjne wyegzekwowały w 2016 r. należności w kwocie 23.743,8 tys. zł i zwróciły do KRUS z powodu nieściągalności 3.087 tytułów wykonawczych na kwotę 1.805,1 tys. zł.

Wniosek z przeprowadzonej przez NIK kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r., dotyczący prawidłowego zawiadomiania stron postępowania administracyjnego o terminie załatwienia sprawy został zrealizowany. Przekazano oddziałom regionalnym wytyczne²⁶, obejmujące konieczność wskazywania nowego terminu załatwienia sprawy, jeśli nie może być ona zakończona w terminie określonym w art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego²⁷.

Gospodarowanie środkami funduszu

Plan finansowy FER, ujęty w ustawie budżetowej, obejmował koszty w kwocie 21.309.366,0 tys. zł, tj. o 811.968,0 tys. zł (o 3,8%) wyższej niż w 2015 r. W 2016 r. koszty wyniosły 19.967.006,4 tys. zł i były niższe o 6,3% od kwoty planowanej. W porównaniu do 2015 r. koszty były wyższe o 0,5%. Przyczyną tego było głównie wprowadzenie od 2016 r. nowego tytułu kosztów – zasiłków macierzyńskich (które w 2016 r. wyniosły 163.192,0 tys. zł) oraz wyższe o 69.906,8 tys. zł koszty z tytułu wypłat emerytur i rent rolniczych.

W zrealizowanych kosztach najwyższą kwotę stanowiły transfery na rzecz ludności – 17.722.689,6 tys. zł (88,8% kosztów ogółem), na które składały się głównie: emerytury i renty rolnicze – 15.039.121,3 tys. zł, zasiłki pogrzebowe – 205.532,4 tys. zł, zasiłki macierzyńskie – 163.192,0 tys. zł oraz świadczenia zbiegowe i inne transfery – 1.691.705,9 tys. zł.

Koszty składek na ubezpieczenie zdrowotne finansowanych z budżetu państwa wyniosły 1.754.794,0 tys. zł (8,8% kosztów ogółem) i 99,9% planu po zmianach (1.755.918 tys. zł).

W 2016 r. przeciętna miesięczna liczba emerytur wyniosła 933 tys. (w 2015 r. – 942 tys.), natomiast rent – 260 tys. (w 2015 r. również 260 tys.). Przeciętna emerytura finansowana z FER w 2016 r. wynosiła 1.067,22 zł i była wyższa od przeciętnej emerytury w 2015 r. (1.054,52 zł). Przeciętna renta finansowana z FER w 2016 r. wynosiła 990,04 zł i była wyższa od przeciętnej renty w 2015 r. (978,23 zł).

Stan FER na koniec 2016 r. wyniósł 193.750,9 tys. zł i był o 368.951,0 tys. zł (o 65,6%) niższy od stanu na początek roku. Spadek był konsekwencją poniesienia w 2016 r. wyższych kosztów niż osiągniętych przychodów. Stan FER na koniec roku obejmował środki pieniężne w kwocie 389.648,2 tys. zł, należności w kwocie 194.058,3 tys. zł i zobowiązania w kwocie 389.955,5 tys. zł. Najwyższa kwota zobowiązań dotyczyła składek na ubezpieczenie zdrowotne rolników – 268.483,0 tys. zł). Pozostałe zobowiązania dotyczyły m.in. płatności wobec budżetu z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych i ubezpieczenia rolników. Zobowiązania wymagalne na koniec 2016 r. nie wystąpiły.

²⁵ Program pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowane wystąpieniem w 2015 r. suszy – na podstawie uchwały nr 147/2015 Rady Ministrów z dnia 31 sierpnia 2015 r.

²⁶ Pismo 0000-UB.400.1.7.2016 z 5 lipca 2016 r.

²⁷ Dz. U. z 2016 r. poz. 23, ze zm.

W trakcie 2016 r. stan środków pieniężnych na rachunku FER wynosił od 2.317,6 tys. zł (w dniu 13.04.2016 r.) do 712.133,3 tys. zł (w dniu 4.01.2016 r.). Prezes KRUS nie dokonywał w 2016 r. lokowania wolnych środków FER, które pochodziły głównie z dotacji budżetu państwa.

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące wykonania planu finansowego Funduszu Emerytalno-Rentowego przedstawiono **w załączniku 4 do niniejszej informacji**.

2. Fundusz Administracyjny

Zgodnie z art. 79 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników Fundusz Administracyjny jest przeznaczony na finansowanie kosztów obsługi ubezpieczenia, z wyjątkiem kosztów pokrywanych ze środków Funduszu Składkowego lub Funduszu Prewencji i Rehabilitacji. Ponadto ze środków Funduszu Administracyjnego finansowane są koszty obsługi zadań w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego.

Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie wykonanie planu finansowego FA. Prezes KRUS zaplanował koszty FA w kwotach zapewniających realizację ustawowych zadań oraz zrealizował plan finansowy Funduszu w granicach kwot określonych ustawą budżetową.

Wykonanie planu przychodów funduszu

W planie finansowym FA, zawartym w tabeli 27 załącznika nr 13 do ustawy budżetowej na rok 2016, ujęto przychody w kwocie 594.799,0 tys. zł, tj. o 7.827,0 tys. zł (o 1,3%) wyższej niż w 2015 r. Zrealizowane przychody wyniosły 598.344,3 tys. zł i były wyższe o 0,6% od kwoty planowanej. Przychody funduszu pochodziły głównie z:

- odpisu z FER – w kwocie 481.916,0 tys. zł, (80,5% przychodów – 2,3% planowanych wydatków FER);
- odpisu z Funduszu Składkowego – w kwocie 48.272,0 tys. zł (9,0% planowanych wydatków Funduszu Składkowego);
- refundacji kosztów obsługi wypłaty tzw. świadczeń zbiegowych – w kwocie 42.292,6 tys. zł;
- refundacji kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty KRUS (z budżetu państwa) – w kwocie 10.818,0 tys. zł.

W porównaniu do 2015 r. osiągnięte przychody były wyższe o 2,2%, głównie w wyniku ustalenia wyższego o 25.316,0 tys. zł odpisu z FER, przy jednocześnie niższym o 11.614,0 tys. zł odpisie z Funduszu Składkowego.

Na koniec 2016 r., należności funduszu wyniosły 11.778,9 tys. zł. Dotyczyły one głównie należności od ZUS na kwotę 6.564,9 tys. zł z tytułu przelewów redystrybucyjnych (refundacji kosztów obsługi świadczeń zbiegowych i rent socjalnych) oraz należności z tytułu kar pieniężnych, którymi obciążono kontrahentów niewywiązujących się z zawartych umów (kary umowne) na kwotę 3.010,7 tys. zł. W porównaniu do stanu na koniec 2015 r. należności ogółem były wyższe o 3.572,6 tys. zł.

Należności wymagalne według stanu na 31 grudnia 2016 r. wyniosły 4.393,0 tys. zł (w tym należności wymagalne centrali KRUS – 3.616,0 tys. zł) i były wyższe o 4.306,0 tys. zł od należności wymagalnych na koniec 2015 r.

Szczegółowym badaniem objęto należności od dwóch dłużników, w łącznej kwocie 3.669,1 tys. zł. W obu przypadkach podejmowano czynności zmierzające do wyegzekwowania należności, tj.: kierowano wezwania do zapłaty należności, prowadzono rozmowy ugodowe i przygotowywano pozwy przeciwko dłużnikom. W 2016 r. nie wystąpiły przypadki przedawnienia się należności FA.

W 2016 r. w oddziałach regionalnych w: Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Łodzi, Olsztynie i w Poznaniu, umorzono należności FA na kwotę 1,4 tys. zł, wydając łącznie 21 decyzji, z tego cztery decyzje na podstawie przepisów ustawy o finansach publicznych²⁸, 15 decyzji na podstawie ustawy

²⁸ Art. 55 i art. 56 ust. 1 pkt 3 i 5.

o ubezpieczeniu społecznym rolników²⁹ i dwie decyzje na podstawie art. 84 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych³⁰.

Ponadto w 2016 r. w oddziale regionalnym w Białymstoku odroczone jednemu dłużnikowi, na podstawie art. 55 i art. 57 pkt 2 ustawy o finansach publicznych, termin płatności należności FA na kwotę 5,4 tys. zł.

Gospodarowanie środkami funduszu

Plan finansowy FA, ujęty w ustawie budżetowej na 2016 r., obejmował koszty w kwocie 656.272,0 tys. zł, tj. o 46.068,0 tys. zł (o 7,5%) wyższej niż w 2015 r. W 2016 r. koszty wyniosły 640.234,5 tys. zł i były niższe o 2,4% od kwoty planowanej. W porównaniu do 2015 r. koszty były wyższe o 12,9% (o 73.089,7 tys. zł). Wzrost kosztów wynikał głównie z poniesienia w 2016 r. większych o 52.588,4 tys. zł kosztów związanych z wynagrodzeniami osobowymi, składkami na ubezpieczenia społeczne i na Fundusz Pracy, w związku z zaplanowaniem dodatkowych środków na ten cel w ustawie budżetowej oraz większych o 7.210,6 tys. zł kosztów zakupu usług, które poniesiono głównie na usługi utrzymania i rozwoju systemów informatycznych KRUS w związku z koniecznością przeprowadzenia większej ilości modyfikacji tych systemów.

Na koszty FA poniesione w 2016 r. składały się głównie wynagrodzenia pracowników KRUS wraz z pochodnymi³¹ w kwocie 386.594,7 tys. zł oraz zakupy usług pozostałych³² w kwocie 130.970,8 tys. zł.

W 2016 r. przeciętne zatrudnienie ogółem wyniosło 6.177 etatów (w przeliczeniu na pełne etaty) i wzrosło o 51,21 etatów, tj. o 0,8%, w porównaniu do 2015 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyniosło 4.198,63 zł i było wyższe o 15,8% niż w 2015 r.

Koszty centrali KRUS (po wyłączeniu środków i majątku przekazywanych w ramach FA z centrali KRUS do OR), wyniosły 152.672,6 tys. zł, tj. 23,8% kosztów ogółem. W wyniku badania kosztów centrali na kwotę 70.776,9 tys. zł, tj. 46,4% kosztów centrali i 11,1% kosztów ogółem FA, dokonanego na podstawie 86 dowodów księgowych (35 dowodów na kwotę 3.569,0 tys. zł dobranych losowo oraz 51 dowodów na kwotę 67.208,0 tys. zł dobranych obligatoryjnie), przy zastosowaniu metody monetarnej (MUS³³) oraz 9 dowodów księgowych na kwotę 415,7 tys. zł dobranych celowo, stwierdzono, że koszty ponoszono zgodnie z planem finansowym, w ramach realizacji ustawowych zadań funduszu oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Badaniem, pod kątem udzielenia zamówień publicznych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³⁴ objęto dwa postępowania (jedno przeprowadzone w trybie z wolnej ręki „Świadczenie usług pocztowych w obrocie krajowym i zagranicznym” i jedno przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego „Poprawa efektywności energetycznej budynku C/KRUS”), w wyniku których udzielono zamówień na łączną kwotę 4.284,0 tys. zł. Objęte badaniem postępowania przeprowadzono zgodnie z przepisami Prawa zamówień publicznych, a kwoty poniesione na realizację tych zamówień prawidłowo ujęto w księgach rachunkowych jednostki. Badanie jednego postępowania (przeprowadzonego na podstawie art. 6a, w związku z art. 4 pkt 8 ustawy Prawo zamówień publicznych na kwotę 29,1 tys. zł, „Zakup papieru kserograficznego oraz materiałów biurowych: część III – papier ksero dla jednostek organizacyjnych KRUS”), w wyniku którego udzielono zamówienia z wyłączeniem przepisów Prawa zamówień publicznych, potwierdziło zasadność takiego wyłączenia.

Poniesione w 2016 r. koszty (inne niż koszty wynagrodzeń), zapewniające realizację przez FA ustawowego zadania polegającego na finansowaniu kosztów obsługi ubezpieczenia społecznego

²⁹ Art. 41a.

³⁰ Dz. U. z 2016 r. poz. 963, ze zm.

³¹ § 4010, § 4040, § 4110, § 4120 i § 4170.

³² § 4300.

³³ Metoda statystyczna uwzględniająca prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji.

³⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, ze zm.

rolników, dotyczyły głównie zakupów akcesoriów komputerowych, licencji oprogramowania, mebli, sprzętu biurowego, materiałów informacyjno-promocyjnych dotyczących portalu eKRUS dla rolników, usług remontowo-budowlanych związanych z renowacją budynków oraz pomieszczeń należących do KRUS, konserwacji instalacji elektrycznej, gazowej i przeciwpożarowej oraz budynków, serwisu infrastruktury sprzętowej i urządzeń komputerowych oraz peryferyjnych, modernizacji infrastruktury sieciowej, usług związanych z eksploatacją, utrzymaniem i rozwojem systemów informatycznych oraz usług asysty technicznej i konserwacji oprogramowania, stacji roboczych, urządzeń wielofunkcyjnych, serwerów i zakupów uzupełniających stacji roboczych.

Niższe niż planowano wykorzystanie środków finansowych FA wystąpiło w związku z wyborem korzystniejszych cenowo ofert w postępowaniach przetargowych lub wynikało z bieżących potrzeb KRUS.

Stan FA na koniec 2016 r. wyniósł 47.049,1 tys. zł i był o 41.890,2 tys. zł (47,1%) niższy od stanu na początek roku. Spadek był konsekwencją wykonania kosztów FA w wysokości wyższej o 41.890,2 tys. zł, niż wykonane przychody. Stan funduszu na koniec roku obejmował m.in. środki pieniężne w kwocie 114.308,5 tys. zł, należności w kwocie 11.778,9 tys. zł i zobowiązania w kwocie 67.415,1 tys. zł. Najwyższe kwoty zobowiązań dotyczyły zobowiązań z tytułu wynagrodzeń pracowników KRUS wraz z pochodnymi – 41.286,4 tys. zł (61,2%) oraz zobowiązań z tytułu zakupu usług remontowych i pozostałych usług³⁵ – 17.334,2 tys. zł (25,7%). Na koniec 2016 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

W trakcie 2016 r. stan środków pieniężnych na rachunku funduszu wynosił od 4.210,0 tys. zł (6 września 2016 r.) do 108.241,0 tys. zł (15 lutego 2016 r.).

Wnioski z przeprowadzonej przez NIK kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r., dotyczące opracowywania planów finansowych FA z uwzględnieniem danych o wysokości stanu FA oraz wysokości przychodów FA z innych tytułów niż odpis z FER pod kątem możliwości ograniczenia wysokości odpisu z FER na FA³⁶ oraz podjęcia działań zmierzających do dokonywania lokat wolnych środków FA w celu efektywnego zarządzania wolnymi środkami tego Funduszu przy zachowaniu terminowej realizacji zadań i bezpieczeństwa środków, zostały zrealizowane.

Opracowując projekt planu finansowego FA na 2016 r., założono stan funduszu na początek roku w kwocie o 12.254,0 tys. zł niższej, niż przewidywane wykonanie za 2015 r. Wysokość odpisu z FER na FA zaplanowano na podstawie wytycznych Ministra Finansów przekazanych pismem z dnia 29 lipca 2015 r., uwzględniając wysokość tego odpisu w kwocie stanowiącej 2,3% planowanych wydatków FER (zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu społecznym rolników odpis ten może stanowić do 3,5% planowanych wydatków FER³⁷), przy czym ustalając wysokość tego odpisu, uwzględniono m.in. dodatkowe środki na wynagrodzenia dla pracowników KRUS oraz wydatki związane z wynagrodzeniami. Planowany odpis z Funduszu Składkowego do FA ustalono natomiast w maksymalnej wysokości (9,0%) wynikającej z ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Stan FA na koniec 2016 r. wyniósł 47.049,1 tys. zł i był o 41.890,2 tys. zł niższy, niż stan tego Funduszu na koniec 2015 r., co było skutkiem uwzględnienia w planie wysokiego stanu środków na początek 2016 r. i w związku z tym zaplanowania przychodów FA w kwocie niższej o 61.473 tys. zł od zaplanowanych kosztów realizacji zadań tego Funduszu.

KRUS podejmowała działania zmierzające do dokonywania lokat wolnych środków FA w celu efektywnego zarządzania środkami tego Funduszu, przy zachowaniu terminowej realizacji zadań i bezpieczeństwa środków, które polegały głównie na inicjowaniu prac legislacyjnych nad

³⁵ § 4270 i § 4300.

³⁶ W dniu otrzymania wystąpienia pokontrolnego za 2015 r. budżet na 2016 r. był już zaplanowany.

³⁷ Maksymalną wysokość odpisów z FER i z Funduszu Składkowego do FA określa art. 79 ust. 2 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

rozporządzeniem w sprawie prowadzenia gospodarki finansowej Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w celu dostosowania tego rozporządzenia do przepisów art. 48 ust. 1 ustawy o finansach publicznych (do dnia zakończenia czynności kontrolnych prace te nie zostały jednak zakończone³⁸). Prezes KRUS wyjaśnił, że będzie korzystał z możliwości lokowania wolnych środków FA w instrumenty wymienione w art. 48 ust. 1 ustawy o finansach publicznych po podpisaniu przez Ministra Rozwoju Wsi i Rolnictwa zmienionego rozporządzenia w sprawie gospodarki finansowej Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące wykonania planu finansowego Funduszu Administracyjnego przedstawiono w załączniku 5 do niniejszej informacji.

3. Fundusz Prewencji i Rehabilitacji

Zgodnie z art. 80 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, FPIR jest przeznaczony na finansowanie kosztów rzeczowych wynikających z realizacji zadań KRUS, o których mowa w art. 21b, 63 i 64 ww. ustawy, związanych m.in. z:

- analizowaniem przyczyn wypadków i chorób;
- prowadzeniem dobrowolnych nieodpłatnych szkoleń i instruktażu dla ubezpieczonych w zakresie zasad ochrony życia i zdrowia w gospodarstwie rolnym oraz postępowania w razie wypadku przy pracy rolniczej;
- upowszechnianiem wśród ubezpieczonych wiedzy o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i rolniczymi chorobami zawodowymi, a także znajomości zasad ochrony życia i zdrowia w gospodarstwie rolnym oraz zasad postępowania w razie wypadku;
- podejmowaniem starań o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników;
- kierowaniem na rehabilitację leczniczą do zakładów rehabilitacyjnych;
- prowadzeniem zakładów rehabilitacji leczniczej;
- wspieraniem rozwoju rehabilitacji ambulatoryjnej na obszarach wiejskich;
- prowadzeniem, we własnym zakresie, badań i analiz przyczyn niezdolności do pracy;
- odpłatnym zlecaniem badań naukowych i ekspertyz dotyczących przyczyn niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym oraz metod jej przeciwdziałania;
- promocją zdrowia;
- działaniami dotyczącymi profilaktyki zdrowotnej w środowisku wiejskim.

Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie wykonanie planu finansowego FPIR. Prezes KRUS zaplanował koszty FPIR w kwotach zapewniających realizację ustawowych zadań oraz w granicach kwot określonych ustawą budżetową zrealizował plan finansowy Funduszu.

Wykonanie planu przychodów funduszu

W planie finansowym FPIR, zawartym w tabeli 26 załącznika nr 13 do ustawy budżetowej na rok 2016, ujęto przychody w kwocie 35.444,0 tys. zł, tj. o 1.604,0 tys. zł (o 4,7%) wyższej niż w 2015 r. Zrealizowane przychody wyniosły 35.453,8 tys. zł i były wyższe o 0,03% od kwoty planowanej. Przychody FPIR pochodziły głównie z:

- odpisu z Funduszu Składkowego – 34.863,0 tys. zł (98,3% przychodów),
- dotacji z budżetu państwa – 292,0 tys. zł (0,8% przychodów).

W porównaniu do 2015 r. osiągnięte przychody były wyższe o 4,8%. Przyczyną tego było głównie ustalenie wyższego o 1.593,0 tys. zł odpisu z Funduszu Składkowego przeznaczonego na finansowanie zadań FPIR.

W 2016 r. poziom finansowania dotacją z budżetu państwa był wyższy o 5,0 tys. zł (o 1,7%) niż w 2015 r.

³⁸ Według stanu na dzień zakończenia kontroli, trwały uzgodnienia merytoryczne projektu rozporządzenia pomiędzy KRUS, Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a Ministerstwem Finansów i Rządowym Centrum Legislacji.

Na koniec 2016 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-40 z wykonania planu finansowego FPIR, należności funduszu wyniosły 20,3 tys. zł. Dotyczyły one należności z tytułu rozliczenia umowy dotyczącej dotacji przyznanej Centrum Rehabilitacji Rolników (8,1 tys. zł) oraz należności z tytułu naliczonej kary za odstąpienie od umowy z winy leżącej po stronie wykonawcy (12,1 tys. zł). W porównaniu do stanu na koniec 2015 r. należności ogółem były wyższe o 18,1 tys. zł.

Należności przeterminowane według stanu na 31 grudnia 2016 r. wyniosły 12,2 tys. zł (na koniec 2015 r. należności przeterminowane nie wystąpiły) i dotyczyły jednego dłużnika, w stosunku do którego podejmowano czynności zmierzające do wyegzekwowania należności³⁹.

W 2016 r. nie wystąpiły przypadki przedawnienia się należności FPIR.

Gospodarowanie środkami funduszu

Plan finansowy FPIR, ujęty w ustawie budżetowej, obejmował koszty w kwocie 35.701,0 tys. zł, tj. o 911,0 tys. zł (o 2,6%) wyższej niż w 2015 r. W 2016 r. koszty wyniosły 35.366,2 tys. zł i były niższe o 0,9% od kwoty planowanej. W porównaniu do 2015 r. koszty były wyższe o 2,2%, głównie w wyniku przeznaczenia większej o 797,1 tys. zł kwoty na rehabilitację rolników i dzieci. Na dotacje inwestycyjne dla Centrów Rehabilitacji Rolników przeznaczono 2.191,9 tys. zł (6,2% kosztów).

Koszty własne poniesiono głównie na:

- zakup usług zdrowotnych (§ 4280) – 31.054,6 tys. zł, tj. 87,8% kosztów, z czego 27.948,5 tys. zł przeznaczono na rehabilitację rolników, a 3.106,1 tys. zł na rehabilitację dzieci;
- nagrody w konkursach – 1.124,9 tys. zł, tj. 3,2% kosztów;
- zakup usług pozostałych (§ 4300) – 648,7 tys. zł, tj. 1,8% kosztów, w tym głównie na działania prewencyjne (organizowanie wspólnych stoisk i wykonanie materiałów służących działaniom prewencyjnym), druk broszur, kalendarzy i informatorów oraz udział KRUS w konferencjach;
- zakup materiałów i wyposażenia (§ 4210) – 284,1 tys. zł, tj. 0,8% kosztów, w tym głównie zakupy materiałów do prowadzenia działań prewencyjnych, przedmiotów promujących bezpieczną pracę, zestawów ratownictwa przedlekarskiego;
- amortyzację (§ 4720) – 52,4 tys. zł, tj. 0,1% dotyczącą m.in. kosztów zakupu namiotów konferencyjnych oraz licencji i praw autorskich do broszur, komiksów i książeczek dla dzieci o charakterze edukacyjnym.

W wyniku badania kosztów Funduszu, na kwotę 24.865,5 tys. zł (70,3% kosztów ogółem), dokonanego na podstawie 64 dowodów księgowych (52 dowody na kwotę 17.052,8 tys. zł dobrane losowo oraz 12 dowodów na kwotę 7.812,7 tys. zł dobranych obligatoryjnie), przy zastosowaniu metody monetarnej MUS oraz jednego dowodu księgowego, na kwotę 13,9 tys. zł, dobranego celowo stwierdzono, że koszty te ponoszono zgodnie z planem finansowym, w ramach realizacji ustawowych zadań funduszu oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Badanie trzech postępowań: o udzielenie zamówienia publicznego (tj. wszystkich postępowań przeprowadzonych na potrzeby FPIR w 2016 r.) przeprowadzonych w trybie przetargu nieograniczonego⁴⁰ wykazało, że postępowania te przeprowadzono zgodnie przepisami Prawa zamówień publicznych, a na realizację tych zamówień w 2016 r. poniesiono koszty w wysokości 159,9 tys. zł.

Wykonawcy wyłonieni w wyniku dwóch postępowań na wydrukowanie wydawnictw prewencyjnych w związku z niewywiązaniem się z zawartych umów⁴¹ zostali obciążeni karami umownymi, a KRUS

³⁹ Według stanu na 30 marca 2017 r. sprawę o zapłatę tej należności rozpatrywał sąd.

⁴⁰ Postępowania „Wykonanie projektu graficznego kalendarza dla rolników na 2017 r. wraz z wydrukowaniem i dostawą” na kwotę 159,9 tys. zł oraz dwóch postępowań na: „Wydrukowanie wydawnictw prewencyjnych” nr 64633-2016 na kwotę 121,2 tys. zł oraz nr 355599-2016 na kwotę 116,9 tys. zł.

⁴¹ Umowa nr 46/2016 z dnia 19 maja 2016 r. oraz umowa nr 188/2016 z dnia 21 listopada 2016 r.

nie dokonała zapłaty za niezrealizowane usługi, przy czym w jednym przypadku skierowano sprawę na drogę postępowania sądowego⁴².

Z rehabilitacji leczniczej w jednostkach organizacyjnych KRUS skorzystało 13.777 rolników (z czego 899 odbyło rehabilitację w zakresie chorób układu krążenia) i 1.177 dzieci rolników⁴³ (z czego 136, na które wypłacany był zasiłek pielęgnacyjny). Z rehabilitacji leczniczej w warunkach ambulatoryjnych skorzystało 11 rolników.

W wyniku realizacji wydatków inwestycyjnych zrealizowano w Centrach Rehabilitacji Rolników:

- w Jedlcu – budowę budynku zakładu rehabilitacji z pomieszczeniami mieszkalnymi przeznaczonymi na pobyt pacjentów (kontynuacja budowy z 2013 r.);
- w Szklarskiej Porębie – remont szatni, wydzielenie ciągu technologicznego dezynfekcji sprzętu inhalacyjnego oraz modernizację sali ćwiczeń w części rehabilitacyjnej;
- w Horyńcu-Zdroju – zakup saturatora CO₂, ergometru, aparatury do krioterapii i platformy wibracyjnej;
- w Kołobrzegu – zakup wanien do masażu, hydromasażu i kąpieli kwasowęglowej-borowinowej;
- w Świnoujściu – zakup ergometru i wanny do masażu;
- w Iwoniczu-Zdroju – zakup urządzeń do elektroterapii, hydromasażu i masażu.

Stan funduszu na koniec 2016 r. wyniósł 523,5 tys. zł i był o 87,7 tys. zł (o 20,1%) wyższy od stanu na początek roku. Wzrost był konsekwencją zrealizowania kosztów funduszu w kwocie o 334,8 tys. zł niższej, niż planowano. Stan funduszu na koniec roku obejmował środki pieniężne w kwocie 3.151,6 tys. zł, należności w kwocie 20,3 tys. zł i zobowiązania w kwocie 2.757,3 tys. zł. Zobowiązania dotyczyły głównie usług związanych z rehabilitacją rolników świadczonych przez Centra Rehabilitacji Rolników (2.464,3 tys. zł). Zobowiązania wymagalne na koniec 2016 r. nie wystąpiły.

W trakcie 2016 r. stan środków pieniężnych na rachunku funduszu wynosił od 429,5 tys. zł (19.01.2016 r.) do 13.593,3 tys. zł (15.07.2016 r.).

W 2016 r. nie korzystano z możliwości dokonywania lokat wolnych środków FPIR w instrumenty finansowe wymienione w art. 48 ust. 1 ustawy o finansach publicznych. Jak wynika z wyjaśnień Prezesa KRUS, nie dokonywano lokat z powodu nieuwzględnienia takich możliwości w rozporządzeniu w sprawie prowadzenia gospodarki finansowej Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące wykonania planu finansowego Funduszu Prewencji i Rehabilitacji przedstawiono **w załączniku 6 do niniejszej informacji**.

⁴² W obu przypadkach skierowano wezwania do zapłaty kar umownych, a ponadto w stosunku do jednego z wykonawców skierowano sprawę na drogę postępowania sądowego.

⁴³ Podczas wakacyjnych turnusów rehabilitacyjnych.

V. Informacje dodatkowe

W wystąpieniu pokontrolnym z dnia 27 kwietnia 2017 r. skierowanym do Prezesa KRUS, Najwyższa Izba Kontroli wniosowała o kontynuowanie działań zmierzających do dokonywania lokat wolnych środków FA oraz FPiR, w celu efektywnego zarządzania tymi środkami, przy zachowaniu terminowej realizacji zadań i bezpieczeństwa środków. Ponadto w wystąpieniu tym zawarto uwagę dotyczącą niezgodności danych prezentowanych w sprawozdaniach Rb-33 FA i FPiR wynikającej z braku dostosowania w 2016 r. wzoru sprawozdania Rb-33 do nowego układu formularza planistycznego PFC dla FA i FPiR, zmienionego w stosunku do roku 2015, na skutek czego niektóre pozycje planu finansowego oraz sprawozdania z jego wykonania były niespójne, co do treści ekonomicznej.

Prezes KRUS nie wniósł zastrzeżeń do powyższego wystąpienia pokontrolnego. W odpowiedzi z dnia 10 maja 2017 r. poinformował Prezesa NIK o podjęciu następujących działań:

- w dniu 10 maja 2017 r. ponownie zwrócono się do Ministerstwa Finansów z prośbą o zajęcie stanowiska w zakresie raportowania i prawidłowego przekazywania do Ministerstwa Finansów sprawozdań Rb-33 dla FA i FPiR,
- kontynuowaniu działań zmierzających do dokonywania lokat wolnych środków FA i FPiR.

Załączniki

Załącznik 1. Dochody budżetowe w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹	Wykonanie wg Rb-27		
		tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
	Ogółem, w tym:	13 162,6	3,0	7 192,6	54,64	239 753,33
1.	753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	13 156,3	1,0	7 191,8	54,66	719 180,00
1.1.	75305 Fundusz Emerytalno-Rentowy	13 140,1	0,0	7 183,4	54,67	–
1.1.1.	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	13 140,1	0,0	7 183,4	54,67	–
1.2.	75313 Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	16,2	1,0	8,4	51,85	840,00
1.2.1.	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	16,2	1,0	8,4	51,85	840,00
2.	852 Pomoc społeczna	6,0	0,0	0,0	0,00	–
2.1.	85212 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	6,0	0,0	0,0	0,00	–
2.1.1.	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	6,0	0,0	0,0	0,00	–
3.	853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,3	2,0	0,8	266,67	40,00
3.1.	85395 Pozostała działalność	0,3	2,0	0,8	266,67	40,00
3.1.2.	§ 0970 Wpływy z różnych dochodów	0,3	2,0	0,4	133,33	20,00
3.1.3.	§ 0920 Wpływy z pozostałych odsetek	0,0	0,0	0,4	–	–

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2016 znowelizowana 20 października i 15 grudnia 2016 r.

Załącznik 2. Wydatki budżetu państwa w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa ¹	Plan po zmianach	Wykonanie według Rb-28			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem, w tym:	17 544 637,9	18 238 860,0	17 396 795,5	17 106 320,2	97,5	93,8	98,3
1.	752 Obrona narodowa	10,0	10,0	10,0	10,0	100,0	100,0	100,0
1.1.	75212 Pozostałe wydatki obronne	10,0	10,0	10,0	10,0	100,0	100,0	100,0
1.1.1.	§ 4700 Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	10,0	10,0	10,0	10,0	100,0	100,0	100,0
2.	753 Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	17 528 606,9	18 223 995,0	17 089 244,5	16 813 201,0	95,9	92,3	98,4
2.1.	75305 Fundusz Emerytalno-Rentowy	17 037 381,4	17 780 180,0	16 645 429,5	16 372 963,0	96,1	92,1	98,4
2.1.1.	§ 2430 Dotacja z budżetu dla państwowego funduszu celowego	17 037 381,4	17 780 180,0	16 645 429,5	16 372 963,0	96,1	92,1	98,4
2.2.	75306 Fundusz Prewencji i Rehabilitacji	287,0	292,0	292,0	292,0	101,7	100,0	100,0
2.2.1.	§ 2430 Dotacja z budżetu dla państwowego funduszu celowego	287,0	292,0	292,0	292,0	101,7	100,0	100,0
2.3.	75313 Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	490 938,5	443 523,0	443 523,0	439 946,0	89,6	99,2	99,2
2.3.1.	§ 2860 Dotacja z budżetu państwa stanowiąca zwrot kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz dotacja dla Funduszu Kościelnego	12 383,0	10 818,0	10 818,0	10 818,0	87,4	100,0	100,0
2.3.2.	§ 3110 Świadczenia społeczne	478 555,4	432 705,0	432 705,0	429 128,0	89,7	99,2	99,2
3.	851 Ochrona zdrowia	16 012,8	14 846,0	14 846,0	14 482,6	90,4	97,6	97,6
3.1.	85156 Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	16 012,9	14 846,0	14 846,0	14 482,6	90,4	97,6	97,6
3.1.1.	§ 4130 Składki na ubezpieczenie zdrowotne	16 012,9	14 846,0	14 846,0	14 482,6	90,4	97,6	97,6
4.	853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	8,2	9,0	292 695,0	278 626,6	3 397 885,4	3 095 851,1	95,2
4.1.	85335 Refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC	8,2	9,0	9,0	8,6	104,9	95,6	95,6
4.1.1.	§ 3030 Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	8,2	9,0	9,0	8,6	104,9	95,6	95,6
4.2.	85395 Pozostała działalność	0,0	0,0	292 686,0	278 618,0	–	–	95,2
4.2.1.	§ 3110 Świadczenia społeczne	0,0	0,0	292 686,0	278 618,0	–	–	95,2

Dane na podstawie rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2016 znowelizowana 20 października i 15 grudnia 2016 r.

Załącznik 3. Zatrudnienie i wynagrodzenia w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015			Wykonanie 2016			8:5
		Przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełnozatrudnionych	Wynagrodzenia osobowe (§4010 i §4040)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełnozatrudnionych	Wynagrodzenia osobowe (§4010 i §4040)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	
		osób ¹⁾	tys. zł	zł	osób ¹⁾	tys. zł	zł	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Ogółem Z tego:	6 125,8	266.560,0	3 626,2	6 177,0	311 219,0	4 198,6	115,8
1.1.	Centrala	240,08	18.298,0	6.351,4	257,4	21 745,0	7 039,1	110,8
1.2.	Oddziały Regionalne	5 885,7	248.262,0	3.515,0	5 919,6	289 474,0	4 075,1	115,9

Załącznik 4. Plan finansowy Funduszu Emerytalno-Rentowego

Poz.	Treść	Wykonanie 2015	Rok sprawozdawczy 2016			4:3	6:3	6:4	6:5
			plan wg ustawy budżetowej ¹	plan po zmianach	wykonanie				
			tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Część A									
I	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	15 822 884,8	17 019 718,0	17 019 718,0	15 867 750,9	107,6	100,28	93,23	93,23
1.	Emerytury, rolnicze	11 917 659,4	13 013 033,0	13 013 033,0	11 950 345,2	109,2	100,27	91,83	91,83
2.	Renty rolnicze	3 051 555,1	3 133 196,0	3 133 196,0	3 088 776,1	102,7	101,22	98,58	98,58
3.	Zasiłki pogrzebowe	217 622,4	236 016,0	236 016,0	205 532,4	108,5	94,44	87,08	87,08
4.	Pozostałe świadczenia	636 047,9	637 473,0	637 473,0	623 097,2	100,2	97,96	97,74	97,74
Część B									
I	Stan funduszu na początek okresu sprawozdawczego	43 378,7	254 459,0	254 459,0	562 702,0	586,6	1297,18	221,14	221,14
w tym:									
1.	Środki pieniężne	204 022,8	438 869,0	438 869,0	721 550,0	215,1	353,66	164,41	164,41
2.	Należności	220 792,3	220 673,0	220 673,0	220 345,2	99,9	99,80	99,85	99,85
3.	Zobowiązania (niewymagalne -minus)	-381 436,4	-405 083,0	-405 083,0	-379 193,2	106,2	99,41	93,61	93,61
II	Przychody	20 385 173,7	21 055 996,0	21 055 996,0	19 598 055,4	103,3	96,14	93,08	93,08
bez refundacji kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i innych transferów									
z refundacją kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i innych transferów									
1.	Dotacja z budżetu państwa	17 037 381,4	17 780 180,0	17 780 180,0	16 372 963,0	104,4	96,10	92,09	92,09
2.	Składki (przypis)	1 461 860,9	1 419 021,0	1 419 021,0	1 428 978,9	97,1	97,75	100,70	100,70
3.	Pozostałe przychody (przypis)	56 317,8	42 406,0	42 406,0	52 162,2	75,3	92,62	123,01	123,01
4.	Refundacja kosztów wypłaty świadczeń zbiegowych i inne transfery	1 829 613,6	1 712 584,0	1 712 584,0	1 691 705,9	93,6	92,46	98,78	98,78
5.	Przelewy redystrybucyjne (odpis z funduszu składowego)	*2	101 805,0	101 805,0	52 245,3	-	-	51,32	51,32
III	Koszty realizacji zadań	19 865 850,5	21 309 366,0	21 309 366,0	19 967 006,4	107,3	100,51	93,70	93,70
bez świadczeń zbiegowych i innych transferów									
z świadczeniami zbiegowymi i innymi transferami.									
1.	Transfery na rzecz ludności	17 652 591,3	19 066 432,0	19 066 432,0	17 722 689,6	108,0	100,40	92,95	92,95
1.1.	- emerytury i renty rolnicze	14 969 214,5	16 146 229,0	16 146 229,0	15 039 121,3	107,9	100,47	93,14	93,14
1.2.	- zasiłki pogrzebowe	217 622,4	236 016,0	236 016,0	205 532,4	108,5	94,44	87,08	87,08
1.3.	- zasiłki macierzyńskie	*2	334 130,0	334 130,0	163 192,0	-	-	48,84	48,84
1.4.	- pozostałe świadczenia	636 047,9	637 473,0	637 473,0	623 097,2	100,2	97,96	97,74	97,74
1.5.	- świadczenia zbiegowe i inne transfery	1 829 613,6	1 712 584,0	1 712 584,0	1 691 705,9	93,6	92,46	98,78	98,78
1.6.	- pozostałe odsetki	92,9	0,0	0,0	40,7	0,0	43,81	-	-
2.	Pozostałe, w tym	456 600,0	481 916,0	481 916,0	481 916,0	105,5	105,54	100,00	100,00
2.1.	- odpis na fundusz administracyjny	456 600,0	481 916,0	481 916,0	481 916,0	105,5	105,54	100,00	100,00
3.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne finansowane z dotacji budżetu	1 753 372,4	1 755 918,0	1 755 918,0	1 754 794,0	100,1	100,08	99,94	99,94
4.	Inne koszty	3 286,7	5 100,0	5 100,0	7 606,8	155,2	231,44	149,15	149,15
IV	Stan funduszu na koniec roku	562 702,0	1 089,0	1 089,0	193 750,9	0,2	34,43	17 791,64	17 791,64
w tym:									
1.	Środki pieniężne	721 550,0	188 872,0	188 872,0	389 648,2	26,2	54,00	206,30	206,30
2.	Należności	220 345,2	230 671,0	230 671,0	194 058,3	104,7	88,07	84,13	84,13
3.	Zobowiązania (minus)	-379 193,2	-418 454,0	-418 454,0	-389 955,5	110,4	102,84	93,19	93,19
Część D - dane uzupełniające									
1.	Ściągalność składek	100,8	99,0	99,0	102,1	98,2	101,30	103,17	103,17
2.	Przeciętna emerytura (z FER)	1 054,5	1 081,0	1 081,0	1 067,2	102,5	101,20	98,73	98,73
3.	Przeciętna renta (z FER)	978,2	998,0	998,0	990,0	102,0	101,21	99,20	99,20
4.	Liczba emerytur	942,0	1 003,0	1 003,0	933,0	106,5	99,04	93,02	93,02
5.	Liczba rent	260,0	262,0	262,0	260,0	100,8	100,00	99,24	99,24

Dane na podstawie kwartalnych sprawozdań Rb-40 z wykonania planów finansowych Funduszu Emerytalno-Rentowego za IV kwartał 2015 i 2016 r.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2016 znowelizowana 20 października i 15 grudnia 2016 r.

²⁾ Brak pozycji w ustawie budżetowej na 2015 r. (nowy tytuł wprowadzony od 2016 r.).

Załącznik 5. Plan finansowy Funduszu Administracyjnego

Poz.	Treść	Wykonanie 2015	Rok sprawozdawczy 2016			4:3	6:3	6:4	6:5
			plan wg ustawy budżetowej ¹	plan po zmianach	wykonanie				
			tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Część A									
I.	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	567 129,1	656 272,0	656 272,0	640 226,9	115,7	112,9	97,6	97,6
1.	koszty własne	550 412,9	656 272,0	656 272,0	640 226,9	119,2	116,3	97,6	97,6
2.	koszty inwestycyjne	16 716,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	—	—
Część B									
I.	Stan na początek roku	70 832,5	58 579,0	58 579,0	88 939,3	82,7	125,6	151,8	151,8
z tego:									
1.	Środki pieniężne	117 523,5	108 820,0	108 820,0	133 548,5	92,6	113,6	122,7	122,7
2.	Należności	9 337,5	9 344,0	9 344,0	8 206,3	100,1	87,9	87,8	87,8
3.	Zobowiązania (minus), z tego:	-56 645,9	-60 203,0	-60 203,0	-54 685,3	106,3	96,5	90,8	90,8
3.1.	Niewymagalne	-56 645,9	-60 203,0	-60 203,0	-54 685,3	106,3	96,5	90,8	90,8
4.	Pozostałe środki obrotowe	617,4	618,0	618,0	1 869,8	100,1	302,9	302,6	302,6
II.	Przychody	585 251,6	594 799,0	594 799,0	598 344,3	101,6	102,2	100,6	100,6
1.	Przelewy redystrybucyjne, z tego:	516 486,0	530 188,0	530 188,0	530 188,0	102,7	102,7	100,0	100,0
1.1.	Odpis z funduszu emerytalno-rentowego	456 600,0	481 916,0	481 916,0	481 916,0	105,5	105,5	100,0	100,0
1.2.	Odpis z funduszu składowego	59 886,0	48 272,0	48 272,0	48 272,0	80,6	80,6	100,0	100,0
2.	Pozostałe przychody	68 765,6	64 611,0	64 611,0	68 156,3	94,0	99,1	105,5	105,5
2.1.	z tytułu refundacji i zwrotów:	63 455,5	59 564,0	59 564,0	58 520,6	93,9	92,2	98,2	98,2
2.1.1.	refundacja przez ZUS kosztów obsługi tzw. świadczeń zbiegowych	45 740,3	42 815,0	42 815,0	42 292,6	93,6	92,5	98,8	98,8
2.1.2.	refundacja kosztów obsługi:	14 870,9	13 419,0	13 419,0	13 376,2	90,2	89,9	99,7	99,7
2.1.2.1.	świadczeń zleconych do wypłaty	12 383,0	10 818,0	10 818,0	10 818,0	87,4	87,4	100,0	100,0
2.1.2.2.	rent socjalnych	2 487,9	2 601,0	2 601,0	2 558,2	104,5	102,8	98,4	98,4
2.1.3	z tytułu zwrotu kosztów poboru i ewidencjonowania składek na ubezpieczenie zdrowotne	2 844,3	3 330,0	3 330,0	2 851,8	117,1	100,3	85,6	85,6
2.2.	odsetki	538,1	599,0	599,0	405,1	111,3	75,3	67,6	67,6
2.3	inne przychody	4 771,9	4 448,0	4 448,0	9 230,6	93,2	193,4	207,5	207,5
III.	Koszty realizacji zadań	567 144,8	656 272,0	656 272,0	640 234,5	115,7	112,9	97,6	97,6
1.	Koszty własne:	550 412,9	656 272,0	656 272,0	640 226,9	119,2	116,3	97,6	97,6
1.1.	Wynagrodzenia	285 534,1	333 350,0	333 350,0	329 727,8	116,7	115,5	98,9	98,9
1.1.1.	osobowe	266 559,5	311 424,0	311 424,0	311 218,8	116,8	116,8	99,9	99,9
1.1.2.	bezosobowe	18 974,6	21 926,0	21 926,0	18 509,0	115,6	97,5	84,4	84,4
1.2.	składki na ubezpieczenia społeczne	44 438,9	51 985,0	51 985,0	51 605,3	117,0	116,1	99,3	99,3
1.3.	składki na Fundusz Pracy	4 498,9	7 409,0	7 409,0	5 261,6	164,7	117,0	71,0	71,0
1.4.	zakup usług	137 479,2	151 353,0	151 027,0	144 689,8	110,1	105,2	95,6	95,8
1.5.	pozostałe, w tym:	78 461,8	112 175,0	112 501,0	108 942,4	143,0	138,8	97,1	96,8
1.5.1.	amortyzacja	—	28 100,0	28 100,0	28 046,8	—	—	99,8	99,8
1.5.2.	inne	78 461,8	84 075,0	84 401,0	80 895,6	107,2	103,1	96,2	95,8
2.	Koszty inwestycyjne:	16 716,2	—	—	—	—	—	—	—
2.1.	wydatki inwestycyjne i wydatki na zakupy inwestycyjne	16 716,2	—	—	—	—	—	—	—
3.	Inne koszty	15,7	0,0	0,0	7,6	0,0	48,8	—	—
IV.	Stan na koniec roku	88 939,3	-2 894,0	-2 894,0	47 049,1	-3,3	52,9	-1 625,7	-1 625,7
V.	Stan środków obrotowych	88 939,3	—	—	59 248,0	—	66,6	—	—
z tego:									
1.	Środki pieniężne	133 548,5	52 728,0	52 728,0	114 308,5	39,5	85,6	216,8	216,8
2.	Należności	8 206,3	9 347,0	9 347,0	11 778,9	113,9	143,5	126,0	126,0
3.	Zobowiązania (minus), z tego:	-54 685,3	-65 587,0	-65 587,0	-67 415,1	119,9	123,3	102,8	102,8
3.1.	pozostałe (niewymagalne)	-54 685,3	-65 587,0	65 587,0	-67 415,1	119,9	123,3	102,8	-102,8
4.	pozostałe środki obrotowe	1 869,8	618,0	618,0	575,7	33,1	30,8	93,2	93,2

Dane na podstawie kwartalnych sprawozdań Rb-40 z wykonania planów finansowych Funduszu Administracyjnego za IV kwartał 2015 i 2016 r.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2016 znowelizowana 20 października i 15 grudnia 2016 r.

Załącznik 6. Plan finansowy Funduszu Prewencji i Rehabilitacji

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 r.	Rok sprawozdawczy 2016			4:3	6:3	6:4	6:5
			Plan wg ustawy budżetowej ¹	Plan po zmianach	Wykonanie				
			tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Część A									
I	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	34 617,4	35 701,0	35 701,0	35 366,2	103,1	102,2	99,1	99,1
1.	Wydatki bieżące (koszty własne)	32 411,3	33 501,0	33 501,0	33 174,3	103,4	102,4	99,0	99,0
2.	Wydatki inwestycyjne (koszty inwestycyjne)	2 206,1	2 200,0	2 200,0	2 191,9	99,7	99,4	99,6	99,6
Część B									
I	Stan funduszu na początek roku	1 222,2	279,0	279,0	435,8	22,8	35,7	156,2	156,2
z tego:									
1.	Środki pieniężne	3 438,7	2 629,0	2 629,0	2 958,4	76,5	86,0	112,5	112,5
2.	Należności	9,3	0,0	0,0	2,2	0,0	23,3	-	-
3.	Zobowiązania (minus)	-2 225,9	-2 350,0	-2 350,0	-2 531,1	105,6	113,7	107,7	107,7
II	Przychody	33 831,0	35 444,0	35 444,0	35 453,8	104,8	104,8	100,0	100,0
1.	Dotacja z budżetu państwa (dla państwowego funduszu celowego)	287,0	292,0	292,0	292,0	101,7	101,7	100,0	100,0
2.	Przelewy redystrybucyjne (odpis z funduszu składowego)	33 270,0	34 863,0	34 863,0	34 863,0	104,8	104,8	100,0	100,0
3.	Pozostałe przychody	274,0	289,0	289,0	298,8	105,5	109,1	103,4	103,4
3.1.	odsetki	41,0	54,0	54,0	46,1	131,7	112,5	85,4	85,4
3.2.	inne	233,0	235,0	235,0	252,7	100,9	108,5	107,5	107,5
III	Koszty realizacji zadań (wydatki)	34 617,4	35 701,0	35 701,0	35 366,2	103,1	102,2	99,1	99,1
1.	Wydatki bieżące (własne)	32 411,3	33 501,0	33 501,0	33 174,3	103,4	102,4	99,0	99,0
1.1.	Zakup usług ²	30 891,7	31 988,0	31 988,0	31 703,2	103,5	102,6	99,1	99,1
1.2.	Pozostałe, z tego ² :	1 519,6	1 513,0	1 513,0	1 471,1	99,6	96,8	97,2	97,2
1.2.1.	pozostałe, amortyzacja (umorzenia)	-	73,0	73,0	52,4	-	-	71,8	71,8
1.2.2.	pozostałe, inne ²	1 519,6	1 440,0	1 440,0	1 418,7	94,8	93,4	98,5	98,5
2.	Wydatki inwestycyjne, w tym:	2 206,1	2 200,0	2 200,0	2 191,9	99,7	99,4	99,6	99,6
2.1.	Dotacje inwestycyjne	2 196,9	2 200,0	2 200,0	2 191,9	100,1	99,8	99,6	99,6
IV	Stan funduszu na koniec roku	435,8	22,0	22,0	523,5	5,0	120,1	2 379,5	2 379,5
V	Stan środków obrotowych³	-	-	-	531,5	-	-	-	-
z tego:									
1.	Środki pieniężne	2 958,4	2 448,0	2 448,0	3 151,6	82,7	106,5	128,7	128,7
2.	Należności	2,2	0,0	0,0	20,3	0,0	922,7	-	-
3.	Zobowiązania (pozostałe -minus)	-2 531,1	-2 426,0	-2 426,0	-2 757,3	95,8	108,9	113,7	113,7

Dane na podstawie kwartalnych sprawozdań Rb-40 z wykonania planów finansowych Funduszu Prewencji i Rehabilitacji za IV kwartał 2015 i 2016 r.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2016 znowelizowana 20 października i 15 grudnia 2016 r.

²⁾ Brak pozycji w ustawie budżetowej na 2015 r.

³⁾ Brak pozycji w ustawie budżetowej, wprowadzone przez MF w I kwartale 2016 r. z uwagi na problemy z przesłaniem przez KRUS sprawozdania w systemie TREZOR.

Załącznik 7. Kalkulacja oceny ogólnej w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz wykonania planów finansowych Funduszu Emerytalno-Rentowego, Funduszu Administracyjnego oraz Funduszu Prewencji i Rehabilitacji

Oceny wykonania budżetu w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz wykonania planów finansowych Funduszu Emerytalno-Rentowego, Funduszu Administracyjnego i Funduszu Prewencji i Rehabilitacji dokonano stosując kryteria⁴⁸ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2016 roku⁴⁹.

Kalkulacja oceny ogólnej w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2016 r., kontrola dochodów budżetowych w części 72 – KRUS została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym z wykonania planu dochodów budżetowych w 2016 r. z wynikami roku ubiegłego.

Wydatki: 17.106.320,2 tys. zł

Łączna kwota G : 17.106.320,2 tys. zł (kwota wydatków)

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 1$

Ocena cząstkowa wydatków: pozytywna (5)

Wynik końcowy Wk: $5 \times 1 = 5$

Ocena końcowa: (5) pozytywna

Kalkulacja oceny ogólnej Funduszu Emerytalno-Rentowego

Przychody (D): 19.598.055,4 tys. zł

Koszty (W): 19.967.006,4 tys. zł

Łączna kwota (G): 39.565.061,8 tys. zł (D+W)

Waga przychodów w łącznej kwocie : $Wd = D : G = 0,4953$

Waga kosztów w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,5047$

Ocena cząstkowa przychodów: pozytywna (5)

Ocena cząstkowa kosztów: pozytywna (5)

Wynik końcowy Wk: $5 \times 0,4953 + 5 \times 0,5047 = 2,4765 + 2,5235 = 5$

Ocena końcowa: pozytywna (5)

Kalkulacja oceny ogólnej Funduszu Administracyjnego

Przychody (D): 598.344,3 tys. zł

Koszty (W): 640.234,5 tys. zł

Łączna kwota (G): 1.238.578,8 tys. zł (D+W)

Waga przychodów w łącznej kwocie : $Wd = D : G = 0,4831$

Waga kosztów w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,5169$

⁴⁸ <http://www.nik.gov.pl/kontrole/standardy-kontroli-nik/>

⁴⁹ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrole/analiza-budzetu-panstwa/>.

Ocena cząstkowa przychodów: pozytywna (5)

Ocena cząstkowa kosztów: pozytywna (5)

Wynik końcowy Wk: $5 \times 0,4831 + 5 \times 0,5169 = 2,4155 + 2,5845 = 5$

Ocena końcowa: pozytywna (5)

Kalkulacja oceny ogólnej Funduszu Prewencji i Rehabilitacji

Przychody (D): 35.453,8 tys. zł

Koszty (W): 35.366,2 tys. zł

Łączna kwota (G): 70.820,0 tys. zł (D+W)

Waga przychodów w łącznej kwocie : $Wd = D : G = 0,5006$

Waga kosztów w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,4994$

Ocena cząstkowa przychodów: pozytywna (5)

Ocena cząstkowa kosztów: pozytywna (5)

Wynik końcowy Wk: $5 \times 0,5006 + 5 \times 0,4994 = 2,5030 + 2,4970 = 5$

Ocena końcowa: pozytywna (5)

Ocena ogólna w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz wykonania planów finansowych Funduszu Emerytalno-Rentowego, Funduszu Administracyjnego oraz Funduszu Prewencji i Rehabilitacji – pozytywna (5).

Załącznik 8. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Komisja Finansów Publicznych
6. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
7. Komisja Polityki Społecznej i Rodziny
8. Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi
9. Minister Rozwoju i Finansów
10. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
11. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
12. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
13. Rzecznik Praw Obywatelskich